

Datum Laterani per manum Gerardi S. Romanæ Ecclesiæ presbyt. card. ac bibliothecarii, iv Nonas Maii, indictione vi, Incarnationis Dominicæ anno 1143, pontificatus vero domini Innocentii II papæ anno xiv.

DIXCVIII.

Ad P. priorem et fratres ecclesiæ S. Frigidiani Lucensis.

(Anno 1143, Jun. 26.)

[BALUZ., *Miscell.* IV, 5]2.]

INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis P. priori et fratribus S. Frigidiani, salutem et apostolicam benedictionem.

Regularis vitæ propositum in Ecclesia vestra jam diu per gratiam Dei viguit, et congregatio vestra

A sanctæ conversationis exemplo plures ad bene vivendum informavit. Relicta tamen parvulorum vita, quæ in Segor remanet, ad altiora montis cum Domino ascendistis, ubi ardua præcepta justitiæ quasi ab ipsius ore percipitis, et operum executione laudabiliter adimpletis. Monemus itaque dilectionem vestram non ut incipiatis, sed ut in tam sancto et pio proposito viriliter persistatis, et, juxta Apostolum, quæ retro sunt obliviscentes, de die in diem in virtutibus crescendo ad ulteriora cum Domini adjutorio vos ipsos extendatis; nos autem personas et locum vestrum vera in Domino charitate diligimus, et in omnibus secundum Dominum juvare et manutenere volumus.

Data Laterani vi Kal. Julii.

VARIORUM AD INNOCENTIIUM EPISTOLÆ.

I.

Adalberti archiepiscopi Moguntini responsoria et apologetica synodi Moguntinæ, Gebhardum ob probata crimina examinatum, convictum, excommunicantis, et refutatoria eorum quæ amici Gebhardi sub-et obrependo Innocentio II allegaverant.

(Anno 1130.)

[HARTZEIM, *Conc. Germ.*, III, 311.]

INNOCENTIO sanctissimo et universali papæ, ADALBERTUS Dei gratia sanctæ Moguntinæ Ecclesiæ humilis minister et apostolicæ sedis legatus, debitam ut tanto apostolico obedientiam, et devotissimam ut tanto Patri reverentiam.

Acceptis sanctitatis vestræ litteris super causa fratris illius, si tamen frater dici debet, qui sibi sanctæ Wurzburgensis Ecclesiæ episcopatum usurpat, intelleximus totius causæ ordinem longe aliter quam se veritas habet summo apostolatui vestro innotuisse, quia multa solent per subreptionem fieri. Item namque sanctitati vestræ contra nos querelas deposuit, dicens se a nobis præjudicium sustinere, et contra justitiam prægravari. Nec vero in hac causa, Deo teste et conscientia nostra, nihil egimus quod canonicis regulis possit obviare; nihil unde sanctitati vestræ suspecti esse debeamus; nihil unde aliquis qui causam ipsam plenius tractaverit, possit nos reprehendere. Sed quidquid in hac causa egimus, non zelo amaritudinis, sed zelo justitiæ, non aliquo odio promoti, sed officii intuitu, non contra sanctorum Patrum canones, sed secundum canones egimus.

Scimus quidem juxta sanctorum Patrum regulas divinitus inspiratas, episcopo episcopatum adimi non

B *debere, antequam causæ ejus exitus appareat.* Sed optime novit sanctissimus apostolatus vester hanc sanctorum Patrum sententiam de dubiis episcoporum causis, non de manifestis intelligi debere. Ejus vero de quo agitur impudentissima causa et certum crimen, nullum legitimæ defensionis, nullum justæ excusationis colorem recepit. Luce enim clarius patet omnibus quod nullis meritorum privilegiis, nulla præeunte electione, ad tanti sacerdotii gradum est ascitus: sed tyrannica violentia intrusus, in ovile Dominicum non per ostium intravit, sed aliunde per ambitionem et Simoniacam hæresim tanquam fur et latro impudentissime irrupit; et quod sine magno dolore et cordis compunctione dicere non possumus, locum legitimi pastoris sibi usurpavit, quem sibi sancta Wirzburgensis Ecclesia de filiis suis, communi voto et consensu cleri et plebis, nobisque laudantibus et consentientibus, canonice inthronizandum elegerat, utpote natalibus et moribus nobilem, ecclesiastica disciplina apprime imbutum, fide Catholicum, natura prudentem, via castum, sobrium, humilem, affabilem, litteratum, in lege Dei instructum, in sensibus Scripturarum tacitum [f. acutum], et per omnia sacerdotii nomine et honore dignissimum.

II.

Epistola Guigontis Carthusiæ Majoris prioris ad Innocentium. — Consolatur summum pontificem adversus schismatis molestias.

(Scripta ante an. 1151, quo mortuus est S. Hugo episc. Gratianopolitanus, de quo in hac epistola.)

[Opp. S. Bernardi ed. Mabill., t. II, p. 1055.]

Domino et Patri charissimo ac reverendissimo

apostolicæ sedis summo pontifici INNOCENTIO, servi A posse permisi sunt, nisi ut infirmi quaterentur, ei filii Carthusiæ pauperes, illam quam mundus dare non potest pacem, suæque paternitatis devotam servitutem, et non necessarium licet obsequium.

Multas ad vestri apostolatus sacratas aures proees, multas pro ecclesia Gratianopolitana disponebamus offerre supplicationes, cogentibus ejusdem Ecclesiæ clericis, et præcipue charissimo et omni veneratione dignissimo Patre et episcopo nostro Hugone, qui (quod sine lacrymis non scribimus) dissolutus morbis et senio, inter defunctos quantum ad episcopale spectat officium, potest annumerari; sed divina, ut credimus, miseratione provenit a viro venerabili, et circa vestram obedientiam valde devoto abbate Pontiniacensi Hugone, nostram exiguitatem interim visitari, cujus auribus cuncta quæ conceperamus, infudimus, efficacius et plenius viva voce vestris conspectibus inferenda. Et quia semel, cum nihil simus, forte non sine præsumptionis periculo cœpinus loqui ad dominum nostrum: rogamus et obsecramus, admonere vel exhortari minus idonei, quatenus in omnibus, quæ Romana vestris diebus vel patitur, vel facit Ecclesia, nequaquam terreamini: sed magis confortemini in Domino, et in potentia virtutis ejus, insuperabilibus armis munitus, quæ suis commilitonibus ex copiis universalis Imperatoris beatus offert Apostolus: scuto scilicet fidei, et galea salutis, et qui non membra, sed errores, et vitia trucidat, gladio spiritus.

Nunc enim revera non adversus tantum carnem et sanguinem, quæ regnum Dei non possidebunt; sed adversus rectores tenebrarum, et spirituales nequitias pugnandum est, vel pugnatum. Nam quid aliud petrinam duritiam, et leoninam rabiem, quæ adversatur et extollitur adversus principis apostolorum vicarium, nisi diabolica nequitia, et inspiratio viperea tam atrociter concitavit? Quid aliud inveteratum dierum malorum, Engolismensem Gerardum, nisi veteriosa cupiditas, et ambitio diabolicis immissa suggestionibus contra Catholicam pacem et veritatem tam imprudenter tamque pertinaciter ire coegit? Quid nisi serpentina calliditas per humanam mutabilitatem aditum nocendi reperiens, tam detestandi schismatis flendus auctoribus, ex his quoque de quorum scientia præsumebatur et fide, plurimos copulavit? Sed hæc religiosos animos, et in Catholica veritate fundatos tanto minus movere, tantoque minus terrere debent, quanto sunt et ab ipso Domino longius ante prædicta, et a ministris iniquitatis crebrius tentata, et a veritatis sectatoribus numerosius ac feliciter superata. Quis enim numerare sufficiat, quoties apostolica fides atque constantia, ipso qui eam dedit, prædicente, et prædicendo roborante, non solum non defectura, sed et alios confirmatura; quis, inquam, numerare sufficiat, quoties potestatum sæculi crudelitibus sit impugnata, et schismaticorum atque hæreticorum insidiis et fraudibus impetita? Quare autem ab eo, quo permittente vel jubente cuncta fiunt, aliquid aliquando

Nunc quoniam sacri pectoris intentionem a melioribus et divinius avocata diutius forte quam decuit nostris tenuimus ineptis occupatam, vestræ majestatis pedibus adjecti, pro cunctis quidem sed maxime pro novellis regionibus, Cisterciensi scilicet et Fontebraldensi, necnon et pro universo mundo, preces offerimus, non enim pars una, sed totus pene est orbis vestra diocesis. Nam sicut Deus est unus, mediator unus, mundus unus, sol unus, et, ut minor inferamus, in animalibus cunctis caput unum: ita beati Petri vicarius, id est papa, non potest esse nisi unus. Universo itaque mundo rigorem disciplinæ, rectitudinem justitiæ, lumen doctrinæ et ipsius, quam nomine quoque præfertis, irreprehensibilis debetis exemplar innocentie. Nam sicut in hoc mundo visibili, lux est tenebris, et calor contrarius est frigori, ita vestra totius sæculi peccatis innocentia, erroribus sapientia, luxuriis temperantia, adversitatibus tolerantia, vitiiis est objecta justitia: ut dum ab uno vincitur unus, id est a beati Petri vicario mundus, quo sine multitudinis viribus fuerit parva victoria, eo major Deo, cujus est totum, honor reddatur et gloria. Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Deo Patre, et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per infinita sæcula sæculorum. Amen.

III.

Epistola cleri Trevirensis ad Innocentium II pontificem maximum, qua Alberonem se in archiepiscopum elegisse nuntiant.

(Anno 1131.)

[НОКЪЕИВ, *Hist. Trevir. diplom.*, I, pag. 517.]

Beatissimo Ecclesiæ Catholicæ pontifici, personæ Trevirensis Ecclesiæ devotum, obedientiæ et servitii famulatum.

Non te latet, Pater reverende, qualiter Ecclesia Trevirensis jam per biennium proprio pastore vidua est; nosti etiam quod D. Brunonem, quem unanimiter elegeramus, habere non potuimus, sed nos modo labores et mala quæ interim sustinimus, supersedentes, novas angustias et pericula tibi denuntiamus, finemque illorum per tuæ paternitatis auxilium quamprimum obtinere desideramus. Sane cum rex esset in civitate nostra, et cum eo D. Albanensis, episcopi quoque Metensis et Tullensis, et provinciæ nostræ barones, facto conventu ad eligendum pastorem, tres nominavimus, ut facilius per concordiam unus illorum ab omnibus eligeretur. His nominatis, barones et omnes laici a nobis pro capiendi consilio in partem secedentes, mox ad nos reversi, nullum de vel sibi prænominatis, sed omnes uno ore Geberhardum illum Wirzeburgensem petierunt; et quamvis nos illum justam reprobationis rationem ostenderemus, tamen clamando, tumultuando, usque adeo in ea petitione perseveraverunt,

quod plerique fratres nostri illis concordare ceperunt : sic eo die infecto negotio dimissus est conventus. Postea vero nos pauci, non nostris viribus contra tantam multitudinem satis confisi, ab episcopis, Albanensi videlicet et Metensi, consilium quæsiimus, et tandem sic nos et causam nostram in manu et consilio eorum posuimus, ut de quacunque persona ipsi consulerent, dummodo illa tibi, Pater, accepta foret, et D. rex illam investire vellet, illam nos eligeremus, quo de plura domino locuti sunt regi. Deinde ad nos reversi, ut D. Alberonem Metensem (188), Ecclesiæ primicerium, eligeremus, consulerunt, et hunc D. regi placere, ejusque favorem nobiscum in hoc fore dixerunt. Hac igitur fiducia animati, dum ad faciendam electionem conveniremus, palatinus comes, qui est Ecclesiæ nostræ advocatus, cæterique nobiles et populus, ubi intentionem nostram persenserunt, facta turba et tumultu penitus nos disturbaverunt, et tunc omnes dominum Geberhardum, Ecclesiæ nostræ præpositum, qui primus de tribus erat nominatus, sibi dari petierunt; sed nos, quia, ut supra dictum est, obligati eramus, eorum petitioni satisfacere renuentes, electionem usque ad discessum regis et baronum distulimus; nam in præsentia eorum primicerium nequaquam eligere audebamus; tunc rex discedens diem nobis Moguntia nominavit, ibi iudicio episcoporum se negotium nostrum velle tractare affirmans. Interea (189) nos pauci, videlicet præpositus majoris domus, decanus, duo archidiaconi, præpositus S. Paulini, magister scholarum, custos, et alii quatuor canonici majoris domus, in choro nostro convenimus, et D. Alberonem sub ea quidem spe elegimus, videlicet si tibi, domine Pater, placeret, et si dominus rex eum, ut nobis episcopi Albanensis et Metensis promiserant, dono sui juris investire vellet. Sciebamus enim, et adhuc vere scimus, iram et furorem laicorum nullo modo, nullo ingenio, nisi

(188) *Alberonem Metensem, Ecclesiæ primicerium.* Albero ex Lotharingica familia nobilium de Monsterol seu Moutrel, jam ante Tullensis et Viridunensis Ecclesiarum canonicus erat et archidiaconus, quam Metensis primicerius foret. Vid. Obituar. Tullense apud Ruit Antiq. de Vosge. Imo Prumiensem abbatem cum scribunt Knauff in Defens. Prumiens., p. 45, et Novillanii Chron. S. Maxim. sub Sigero abbate. Erat autem vir singularissimæ indolis et maximi animi. Baldericus, domesticus ejus, in Vita : *Iste homo, inquit, novus cœpit esse miles, et mirabilibus ingenii atque consilii sui armis esse Ecclesiæ sanctæ defensor.* Postea illum virum acrem, et in omnibus providum, vocat. Mox virum inexpugnabilem et imperterritum. Deinde, comparat cum Flavio, qui clausus, cum prius silenti tractu quietus incederet, obstaculi quasi indignans oppositionem, strepitu tumultuanti undisque spumantibus littora fatigat, cœustraque dirumpit.

(189) *Nos pauci, videlicet præpositus, etc.* Paucos hos in Alberonis electionem consentientes ita describit Baldricus in Vita Alberonis inedita : *Hi autem fuerunt viri strenui, et in tribulatione probati : Godefridus majoris domus præpositus, Folmarus decanus, Arnulphus archidiaconus, Theodoricus et Bolso archidiaconi ; D. quoque Hillinus, adhuc eo tempore*

A regia potestate et gratia, posse sedari. Quod autem ad electionem non plures fratres vocavimus, causa fuit timor quo timebamus cives nostros, qui, si forte rescissent, in jugulos nostros irruissent, et de quorundam fratrum nostrorum assensu minus sperabamus, quoniam prius eos timore mortis, ut credimus, territos, laicis favisse videramus, et tamen adhuc eo tempore plerique ad se delatam a nobis electionem benigna mente et verbis receperunt; postea vero ubi Moguntiam die statuto venimus, et electionem factam domino regi præsentavimus, ille gratia laicorum immutatus, non sperata benignitate nos audivit, nec causam nostram manentem, et tandem a domino Albanensi promissionis supradictæ commonitus, coram omnibus episcopis et principibus, qui præsentibus erant, nunquam se domino Albanensi vel Metensi promississe testatus est; quod aliquam de eligenda illa persona bonam voluntatem habuisset, nisi per assensum et concordiam omnium, tam laicorum quam clericorum, fieri potuisset; sic confusi et frustrati ab eo recedentes, ubi domum venimus, omnem fere clerum, præter nos, qui electionem feceramus, a nobis discordiantem invenimus, et quoties eos alloquimur et confortare tentamus, claustrorum destructionem, præbendarum suarum direptionem, et ipsius vitæ periculum nobis prætendunt, et omnium istorum malorum nullum se invenire conclamant remedium. Majestatis igitur tuæ provoluti pedibus, per charitatem Jesu Christi obsecramus ut cito regis favorem, quem domini Albanensis et Metensis nobis promiserant, acquiras; alioquin vero restat ut vel primum electum nostrum (190), dominum videlicet Brunonem, nobis reddas, vel, salva tuæ paternitatis gratia, aliam nobis necessario incumbit eligere personam, in qua et cleri et populi concordent vota. Non equidem tam nos movent mala quæ sustinemus vel sustinenda expectamus, quam frequens

subdiaconus, qui proximo loco prædicto domino Alberoni in sedem archiepiscopalem successit; et D. Bruno, tunc Confluentinus præpositus, postea vero Coloniensis archiepiscopus, frater comitis Adolphi de Monte, quem ejus tribulationis tempore Trevirenses, antequam D. Alberonem denominassent in archiepiscopum, omnes unanimiter elegerant, sed ipse multo labore a D. Innocentio papa absolutionem impetravit, quasdam latentes causas prætendens. Dicebatur autem, quod ambitione ditioris, licet dignitate minoris, episcopatus hunc noluerit oblatum honorem recipere, quod etiam ipse postea satis fecit probabile; parvo enim interposito tempore ipse in Francia ad studium existens, cum Colonienses quemdam Godefridum Xantensem præpositum communi cleri et populi consensu elegerent, hac fama comperta statim reversus est, et eandem cassari cum fecisset electionem, eundem accepit episcopatum.

(190) *Dominum videlicet Brunonem.* Comitem Mortensem, de quo jam statim. Novillanius in catal. abbat. S. Maxim. sub Gerardo abbate hæc notavit : *Bruno ante Alberonem electus fuit in archiepiscopum, sed ipse omni nisu, maxime causa inopia Trevirensis Ecclesiæ, renuit. Et inde : « Maximus drey Haller armer. »*

fratrum nostrorum, clericorum, monachorum, sanctimonialium, orphanorum et viduarum ejulatio et querimonia, quæ se omnibus periculis culpa nostra expositos misere conqueruntur (191).

IV.

Epistola domni Oldegarii Tarraconensis episcopi ad Innocentium.

(Circa annum 1131.)

Concilia Hispaniæ, t. III, p. 342, ex ms. ecclesiæ Rotensis.]

Beatissimo domino et Patri apostolicæ sedis divina vocatione pontifici INNOCENTIO, OLDEGARIUS indignus Tarraconensis metropolis dispensator, debitam in omnibus obedientiæ subjectionem,

Multarum tribulationum oppressionibus et corporis infirmitate gravati, ad pietatis vestræ signum, tanquam ad singulare, post Domini, nostræ spei, præsidium, more solito confugimus, ut auctoritatis vestræ consiliis illuminemur, et auxiliis roboremur.

Ut autem de pluribus pauca reddam, noverit prudentia vestra quod Barbastrenses canonici communi voto cleri et populi elegerunt quemdam religiosum Tomerensis monasterii monachum sibi in episcopum (192). Ipsa enim Ecclesia per absentiam pastoris diuturnam multis tribulationibus afflicta, ad tantam pervenit paupertatem, tum per possessionum amissionem, tum etiam per canonicorum captionem, ut vix possit filiorum necessitatibus sufficere. Obtulerunt autem nobis et suffraganeis episcopis, qui ad hoc convenerant, electum suum, quatenus ei, opitulante Dei gratia [*forte add. manus*] imponeremus. Denique cum jam in ecclesia ad hoc convenissemus, accepimus per legatum Oscensis episcopi litteras sine bulla vestra, in quibus continebatur quod ecclesiis Barbastrensibus divinum officium sanctitas vestra interdixerit. Hoc quippe comperto, judicavimus differre quod cœperamus, donec a majestate vestra quid super hoc nobis agendum esset, consilium acciperemus.

Certum quidem est apud nos, et, ut credo, apud curiam vestram, quod per præcepta regalia Ecclesia Barbastrensis Rotensem episcopatus dignitatem accepit, quod Romani pontifices per privilegia sua justum esse judicantes confirmarunt. Dum vero his auctoritatibus fultus dominus Raymundus episcopus in pace ipsam haberet Ecclesiam Barbastrensem, ubi consecratus fuit, rex Aragonensis, qui semper ipsi inimicabatur (nolebatur enim eum sequi super Christianos), misso Stephano Oscensi episcopo cum manu militari, ipsum episcopum, cum manu tenen-

(191) Eventum hujus supplicæ sic porro narrat Baldricus: *His itaque hoc modo se habentibus, contigit apud Remensem civitatem colligi concilium, cui præsidebat D. Innocentius PP. II, ad quod concilium prædictus D. Albero et aliqui clerici Trevirenses diversis studiis convenerunt; isti enim, ut electum suum eis reluctantem coactione D. papæ obtinerent, nitebantur: ille vero absolvi ab hoc onere, et dignitates et ecclesiastica beneficia, quæ propter inobedientiam suam amiserat,*

tem cornu altaris, ignominiose fecit expelli ab ecclesia et civitate, ob hoc quod excommunicationes a pontificibus Romanis in eundem Stephanum promulgatæ sint, Romanæ curiæ non ignotum credimus.

Tandem pio Raymundo Rotensi episcopo defuncto, et Oscensi Stephano interfecto, ipse rex, ut audiret quod multa Deus per eundem Rotensem episcopum Raymundum operaretur miracula, convocatis episcopis et religiosis viris, confessus est malum quod egerat, et ait coram omnibus: « Ego pro peccato meo illum virum religiosum sine iudicio et ratione expuli de sede sua Barbastrensi, nunc autem Dei iudicium timens, Petro Rotensi episcopo sedem Barbastrensem restituo, et secundum patris et fratris mei bonæ memoriæ regum instituta, et apostolicæ sedis privilegia ipsi et successoribus ejus auctoritate regia confirmo. »

Hæc quæ de Barbastrensi sede in veritate novimus, prudentiæ vestræ breviter intinavimus. Æternum vestræ discretionis interesse debet qualiter ipsius ecclesiæ Barbastrensis miseræ subveniatur, et de consecrando ibi episcopo, quid nos agere oporteat.

V.

Abbatum et clericorum Parisiensium ad Innocentium. — Significant perveraciam Theobaldi archidiaconi Parisiensis erga episcopum suum.

(Circa annum 1132.)

[Dom d'ACHERY, *Spicil.*, ed. in-fol., tom. III, p. 491.]

Domini Stephanus Parisiensis episcopus vocavit nos ad causam suam Parisius. Contendebat enim cum eo Theobaldus notarius archidiaconus suus, jus episcopi sui usurpans sibi. Quidam canonicus Parisiensis iter agens in archidiaconatu suo, res suas amisit, quas ei quidam prædo rapuit, persona quidem canonici neque læsa neque capta. Archidiaconus vero die altera archidiaconatum suum interdixit, et prædonem excommunicare cœpit, episcopo suo in eodem archidiaconatu existente et inconsulto. Episcopus vero, archidiaconi sui ægre ferens præsumptionem et contemptum, laxavit interdictum, solvit ligatum absque aliqua vocatione anathematis vinculo innodatum. Hoc forisfactum emendari sibi ab episcopo voluit archidiaconus, abbatibus et clericis, qui ad causam venerant, super hoc admirationibus, cum potius archidiaconi festinata interdicti præsumptio, et injusta excommunicatio, puniri deberet ab episcopo. Verumtamen, audita ejus pulsatione et episcopi responsione, nos abbates et clerici in partem ivimus, et injuncta sententia archidiaconi præsumptionem et episcopi officium ostendente, ad

recuperare laborabat; prædictus enim D. Innocentius PP. cum post ejus sæpius iteratam jussionem hoc onus declinaret, eum ab omni officio et beneficio ecclesiastico suspendit. In hoc itaque concilio D. papa rapti sublimem eum præcepit, atque plurali indutum inter archiepiscopos collocari, ducensque Viennam, et adhuc pro absolutione laborantem in archiepiscopum consecravit.

(192) Petrus erat nomen ejus.

eam proferendam reversi sumus. Cum vero sententia in communi audita a quodam diacono Beatæ Mariæ Parisiensis canonico proferri deberet, Theobaldus Romani pontificis audientiam appellavit, in hoc dicens se gravari, quod proferens sententiam a iudicibus injunctam de mensa erat episcopi. Unde vestræ sanctitatis discretionem humiliter exoramus, quatenus sic in isto tantæ præsumptionis temeritatem compescatis, ut cæteri archidiaconi timeant, nec episcopo præsentate et inconsulto totum episcopatum ejus interdicere, et ora omnium sacerdotum claudere audeant; et cum jam multa præsumperint, hoc inauditum, hoc insolitum usque ad tempora vestra facere ausi sunt. Valeat sanctitas vestra.

VI.

Stephani episcopi arisiensis ad Innocentium. — De impia cæde Thomæ prioris S. Victoris.

(Anno 1134.)

[*Exstat inter epistolas S. Bernardi numero centesima quinquagesima nona, Patrologiæ tam. CLXXXII, col. 319.*]

VII.

Hugonis archiepiscopi Rothomagensis et A. S. L. epistola ad Innocentium papam de gestis a se super ecclesia de Beciano.

(Anno 1134.)

[*Mansi, Concil., XXI, 493.*]

Universali papæ INNOCENTIO domino et Patri suo, Hugo Rothomagensis sacerdos, devotam et debitam reverentiam.

Præcepto vestro diem dedimus, et locum statuimus abbati Casæ Dei, et abbati S. Tyberii pro controversia inter eos dirimenda super ecclesia de Beciano, videlicet in Nonas Novembris apud Montempessulanum; abbas vero Casæ Dei misit nobis nuntios, et litteram suam apud Tarasconam, significans se non posse venire ad diem datam, quia habebat celebrare quædam consueta cum fratribus suis capitula, nec ad locum sibi præstitutum secure poterat venire pro Petro de Ribalta, quem inimicari sibi dicebat. Quibus nos respondimus quia nos pro obedientia vestra habebamus transire per hostes et insidias manifestas, quæ nobis Adelonius aperte per multa loca parari fecerat. Post aliquot denique dies, vestra protecti benedictione, ad Montempessulanum pervenimus, multis utique mirantibus. Ibi nobiscum habuimus venerabiles archiepiscopos B. Arelatensem, A. Narbonensem sedis apostolicæ legatos, et plures episcopos et religiosos viros. Præsentavit se ante nos ad justitiam abbas S. Tyberii; sed abbas Casæ Dei nec ipse venit, nec pro se responsalem misit, nec excusationem vel aliquam... prætendit. Eo itaque sic deficiente, quærivimus ab episcopo Agathensi, in cujus parochia sita est ecclesia de Beciano, ut coram Deo et Patribus ibidem considerentibus nobis ostenderet ad quod, vel Casæ Dei vel S. Tyberii monasterium præfata ecclesia jure canonico pertineret. Inquisiti episcopus et clerici ejus

A responderunt quia vere, prout acceperant ab antecessoribus suis, ad jus et possessionem pertinebat S. Tyberii. Tunc instrumenta Berengarii bonæ memoriæ Agathensis episcopi super hæc facta prolata sunt, et testes prodierunt viri bonæ famæ et antiqui, qui examinati probaverunt se viderisse quod monasterium S. Tyberii possedit ecclesiam de Beciano quiete et multis annis, antequam monachi de Casa Dei in ea venissent. Invenimus etiam per attestationem domini A. Narbonensis episcopi, et authenticorum testium, quia Bernardus successor Berengarii Agathensis episcopi, qui monachos Casæ Dei in ecclesiam de Beciano induxit, cognita veritate, factum correxit, et ecclesiam de Beciano reddi S. Tyberio adjudicavit. Hoc A. Narbonensis, et ante se die data inter abbates S. Tyberii et Casæ Dei probatum fuisse per legitimos testes asseruit, ibique revestiri monachos S. Tyberii de ecclesia de Beciano adjudicavit, quam revestitionem dominus Guido diaconus cardinalis et legatus apostolicæ sedis fieri præcepit. Hanc revestitionem canonice sæpius adjudicatam, nos et qui nobiscum erant Patres, ratam habuimus et teneri mandavimus pro donatione canonica olim a Berengario Agathensi episcopo facta et legitima possessione subsecuta fere xxxiii annorum, ut asserunt, post instrumentum Berengarii episcopi, quod anno Dominicæ Incarnationis, et testibus idoneis roboratum existit.

VIII.

Epistola Erponis decani Halberstadensis ad Innocentium papam secundum. — De electione Gerhardi præpositi S. Joannis in episcopum Halberstadensem.

(Anno 1136.)

[*Mart. ubi supra, ex ms. S. Germani a Pratis.*]

Venerando sanctæ Romanæ Ecclesiæ pontifici domino INNOCENTIO, ERPO decanus Halberstadensis cum cæteris domni Gerhardi electoribus, tam devotam quam debitam cum servitio et oratione obedientiam.

Quod paternitatis vestræ mansuetudinem angustiarum nostrarum incommodis toties gravamus, quod vestræ dominationis aures querimoniis nostris toties pulsamus, Deus scit quanto cordis mœnore simul ac pudore tabescimus, et ingravescente doloris pondere, jam pene deficimus. Cum vero divinæ bonitatis magnitudinem erga omnes afflictos, itemque vestræ pietatis paternum semper erga nos affectum pensamus, ingenti spe recuperandæ salutis animal, omnem sollicitudinem vestram in ejus gratiam, et in vestræ paternitatis consilium jactamus. Sed jam novas et inopinatas miseras nostras exposituri, totius veritatis auctorem Deum testem invocamus in animam nostram, quia puræ veritati, quantum epistolaris brevitatis permittit, studentes, rem sicut gesta est vobis insinuare curamus. Acceptis dulcissimæ paternitatis litteris (1133), in quibus et de Ecclesiæ nostræ liberatione, et vestra pia erga nos sollicitudine in synodo Pisana, certumque clero et populo tempus ad eligendum præfinitum

dine plurimum gavisi sumus, intervenientibus hinc A. inde variis dilationum et impedimentorum causis, et transactis jam pene diebus ex præcepto vestræ auctoritatis ad eligendum episcopum præscriptis. Tandem in majori ecclesia, sicut justum erat pervenimus, et invocata primitus, sicut vos præmonueratis, sancta Spiritus gratia.... episcopum Deo dignum.... acceptis et ad restaurandum Ecclesiæ nostræ miserabilem tam in spiritualibus, quam in temporalibus jam dilapsæ idoneum eligeremus. Priori quidem die a mane usque ad vesperam adorantes nihil profecimus. In secunda vero die sub invocatione S. Spiritus iterum nobis in unum congregatis, de transgressione vestri præcepti, ac reatu inobedientiæ plurimum metuentibus, post multa consilia, tandem in personam domni Gerhardi (194) præpositi Sancti Joannis in Halberstad, viri in Ecclesia vita et moribus satis probati, nos videlicet harum litterarum portitores et missores convenimus, et eum sedi Halberstadensi in episcopum canonicè elegimus, nulla omnino alia causa, nisi quia in majori ecclesia neminem in quem omnium consensus concurreret, invenire potuimus. Quam electionem nostram, quibusdam confratribus nostris contradicentibus, et ne fieret omnino impedire cupientibus, et inter alia electionem in domnum (195) Martinum factam, sed coram legatis vestris cassatam prætententibus, ad extremum et per inordinatam appellationem apostolicæ sedis nos ab incepto deterrere cupientibus, nos divinum timorem et præcepti vestri auctoritatem et temporis brevitate[m] pensantes, quod inceptimus cum consensu multorum clericorum et laicorum perfecimus. Nunc ergo, reverendissime Pater, in tanto tempestatum nostrarum turbine, ad vestræ paternitatis consilium, et ad piæ compassionis consuetum nobis solatium, quasi tutissimum post Deum spæi nostræ portum confugientes, sanctitatis vestræ pedibus omnes in commune tam absentes quam præsentis provolvimur, domnum cancellarium et omnem Romanam curiam quanta possumus cordis devotione et precum instantia ad condolendum et subveniendum nobis invitamus et excitamus, quatenus secundum datam vobis a Deo sapientiam in præsentis negotio quidquid justitia dictaverit decernatis, et adhibito magni consilii Angelo, vestro honori et nostræ necessitati consulentes, certum aliquem finem nostris calamitatibus imponere non differas. Nos vero qui sub obedientia vestra quælibet extrema pati, et ipsam mortem subire parati sumus, sicut fessus umbram et sitiens fontem, ita vestræ prudentiæ solatium spe non dubia expectamus.

(194) In Chronico Halberstadensi Gerardi hujus nulla fit mentio; sed Rudolphus Ottoni exactorato suffectus legitur anno sequenti his verbis: *Anno igitur Domini 1137, indictione xiv.... Ecclesia Halberstadensi non habente pastorem, imperator Lotharius, Gerhardus cardinalis apostolicæ sedis legatus, Adalbertus Moguntinæ sedis archiepiscopus, Bernhardus Hildesien[sis] episcopus, cum multis religiosis episcopis conveniunt ad electionem, et invocata Spiritus sancti*

IX.

Epistola Lotharii imperatoris ad Innocentium papam II. — De electione episcopi Halberstadensis in discordia facta.

(Anno 1136.)

[MARTENE, *ampl. Collect.*, 1, 753, ex ms. S. Germani a Pratis.]

Commonuit nos sæpe et rogavit paternitas tua, in quantum possemus, salva imperiali reverentia, rigorem nostrum contra imperii inimicos remitteremus, ipsisque propter necessitatem quæ Ecclesiæ imminabat, locum consequendæ gratiæ nostræ concederemus. Quod ut competentiùs fieret, non nostræ, sed divinæ fuit ordinationis, quæ omnia quemadmodum voluisti et petisti, sui misericordia ad honorem Ecclesiæ et imperii mitigavit et composuit. Siquidem tam materiali quam spirituali uterque convictus gladio, Fridericus in Babenberch, Conradus in curia proxime celebrata ad gratiam nostram venit, ambo ad Ecclesiæ servitium sacramento nobis obligati: quos tamen non minus obligatos sub hac cautela et conditione recepimus, ut plenitudinem absolutionis suæ non nisi apud tuam paternitatem obtineant. Ita omnibus pro voto compositis, omnino ad liberationem Ecclesiæ essemus obligati, si Halberstadensi Ecclesiæ melius consultum esset. Supercuræ negotio sæpius hoc anno nuntios et litteras nostras tibi direximus, in quibus, teste Deo, nihil nisi veritatem et ordinem exsecuti sumus, omnino circa hoc intenti, ut pacem et concordiam eidem reformaremus Ecclesiæ. Qualiter autem id quidem mendaciis suis perverterint teque a consilio nostro averterint, iteratio tibi scribi non oporteret. Hoc tamen pro constanti tibi promittimus, quod coram Ecclesia Romana in præsentia tua vita comite evidenter probavimus omnia ita se habere, sicut nuntio nostro et litteris tibi significavimus, nec tamen ob contemptum consilii nostri minus vellemus, si quo modo unitas et concordia reformari potuisset, satisque passi fuisset, si in hoc malo aliquis usus fuisset, quod longe aliter est. Dum enim sanctum paternitatis tuæ præceptum Ecclesia illa in eligenda persona convenire debuisset, tam Ecclesiæ quam imperio idonea, duæ partes factæ sunt. Nam canonici matricis ecclesiæ electionem de Martino præposito factam aliquando proponebant, hancque omnes, exceptis quatuor, unanimiter affirmabant, tres tantum alias personas ejusdem Ecclesiæ secundario designantes, ut si hujus canonice rejiceretur, unam istarum obtinerent. Regulares vero, nullam istarum approbantes, assensum his non præbuerunt, sicque

gratia, dominus Rudolphus vir patiens et quietus.... in episcopum est electus in Dominica Lætare, Jerusalem, vi Nonas Martii, etc. Unde conjicimus vel Gerardum anno eodem excessisse e vivis, vel electionem ejus irritam fuisse, quod probabilius videtur, et ex sequenti Lotharii epistola quodammodo confirmatur.

(195) Nec memoratur Martinus in prædicto Chronico.

communi utriusque partis consilio electionem in sequentem diem distulerunt. Interim regulares, advocatis quatuor, sicut diximus, de majori ecclesia, Gerbardum præpositum elegerunt, clero et populo alterius partis invito et reclamante, et appellante apostolicam audientiam sub testimonio canonice censuræ, quæ jubet nullis invitis dari episcopum vel pastorem. Quia vero in partibus Saxoniarum, maxime in præfata Ecclesia imperialis dignitas consistit, saltem adhuc paternitas tua nobis acquiescat, et audita utraque parte, ita nobis eos remittas, ut salva libertate electionis, nos pro consilio archiepiscopi et suffraganeorum, exhibitis religiosis personis talem provideamus qui Ecclesiæ et imperio expediat. Talis enim necesse est ut eligatur, qui in exsequendis his quæ Dei et Cæsaris sunt, vires habeat et scientiam. Ut autem simplici oculo nos hæc quæ diximus desiderare cognoscas, legatum tuum cardinalem ad nos dirigas, quo præsentem et consulente, Ecclesiæ desolatæ succurratur. Scire autem te volo quia Natale Domini Spiræ celebraturi sumus, convocatis principibus de Romana expeditione tractabimus, ad quam curiam legatum et litteras tuas mitti desideramus, per quas archiepiscopos et abbates qualicumque comminatione ad tuum et nostrum servitium commonefacias.

X.

Henrici I Anglorum regis ad Innocentium. — Conqueritur de Hugone archiepiscopo Rothomagensi quod obedientiam ab abbatibus exigit.

(Ante annum 1137.)

[DOM D'ACHERY, *Spicilegium*, edit. in fol., tom. III, p. 484.]

INNOCENTIO, Dei gratia summo pontifici, Patri suo venerando, HENRICUS, eadem gratia rex Angliæ et dux Northmanniæ, salutem et debitam obedientiam.

Conqueror apud paternitatem vestram de Hugone archiepiscopo Rothomagensi, qui personam meam conturbavit, et ducatum meum Northmanniæ gravavit, et contra me, et dignitates, et statum ducatus mei a patre meo et ab omnibus antecessoribus meis, et a me ipso usque ad novissimum discessum vestrum de Northmannia in pace habitos, et tempore beatissimorum Romanorum pontificum antecessorum vestrorum, et sanctorum Rothomagensium archiepiscoporum prædecessorum eius, inconcussa illibateque possessos, vehementer et irreverenter egit. In benedictionibus scilicet et extortis professionum scriptis, extra ducatum meum, et provinciam suam, ab abbatibus meis Northmanniæ, me inconsulto, vobis in concilio querimoniis inde propositis, cum eos in pace dimiserim, quando novissime in regnum meum transfretavi, et ipsum archiepiscopum amabilius ad vos destinavi.

Attentius itaque suppliciter rogo paternitatem vestram ut his et cæteris quæ contra honorem, et consuetudines, et dignitates regni mei, et ducatus mei spectare videritis, eo modo manum correctionis

imponatis, tam de his qui fecerunt, quam de his a quibus exigitur ut faciant; ne, quod absit! insolitis novitatibus, et consimilibus gravaminibus me ab amore, et fidelitate, et servitio vestro vestrorumque discedere cogatis; quoniam sine honore olim habito et debito terram tenere non possem, nec ullo modo a baronibus et hominibus meis, sine quorum consilio et auxilio esse non possum, in hujusmodi vilitate et ignominia terram tenere amplius permittar, qui inde vehementer et frequenter improperant mihi et insultant, tanquam qui honorem pristinum, et regni mei jura tam integre semper hactenus conservata, meo tempore tam negligenter et nimis remisse mihi snrripi sustineam: nec ullo modo amplius acquiescent barones terræ, me, et ipsum archiepiscopum, in eadem terra cum pace vel amore remanere, nisi vos, et ipse, hæc et hujusmodi studueritis emendare. Quoniam si ipse archiepiscopus in præsentia vestra Rothomagi fuimus, super hac re verbum fecisset, ego in omnibus quæ Deum velle, et contra honorem meum non esse cognoscerem, acquievissem. Qui itaque in his quæ ad Deum sunt, et sancte Romanæ Ecclesiæ et vestræ personæ dignitatem, semper obedire paratus sum et fui, postulo mihi a vobis honorem debitum, et habitum hactenus integre conservari, ac de his de quibus prætaxatum est, revestiri. Conservet autem Deus apostolatam vestram ad honorem suum et pacem Ecclesiæ suæ.

XI.

C Epistola Hugonia archiepiscopi Rothomagensis ad Innocentium papam II. — De obitu Henrici regis Anglorum.

(Anno 1137.)

[MARTENE, *Ampl. Collect.*, IX, 1256.]

Domino et Patri suo INNOCENTIO papæ, servus HUGO Rothomagensis sacerdos, obedientiæ debitum.

De domino meo rege, non sine dolore memorando, pia paternitati vestræ notificandum duximus, quia subita præventus ægritudine, nos, missis quam citissime legatis, ægritudinis suæ solatiis voluit interesse. Venimus ad ipsum, et cum ipso plenum mœroribus confecimus triduum, prout ei dicebamus ipse ore proprio sua fatebatur peccata, et manu propria pectus suam percutiebat, et malam voluntatem dimittebat. Consilio Dei et nostro et episcoporum emendationem vitæ suæ observaturum se esse promittebat. Sub ista promissione pro nostro officio tertio eum et per triduum absolvimus. Crucem Domini adoravit, corpus et sanguinem Domini devotè suscepit, eleemosynam suam disposuit ita dicendo: « Solvantur debita mea, reddantur liberationes et solidatæ quæ debeo; reliqua indigentibus distribuuntur. » Utinam sic fecissent qui thesauros ejus tenebant et tenent. Tandem illi auctoritatem deunctione infirmorum, quam Ecclesia a beato Jacobo apostolo suscepit, studio se proposuimus; et ipsius pia petitione, oleo sancto eum unximus, sic in pace quievit. Pacem det ei Deus, quia pacem dilexit.

XII.

Epistola capituli generalis ordinis Cisterciensis ad Innocentium. — Scribit in gratiam Humberti Aduensis episcopi, cujus jurisdictionem non agnoscebant monachi Virzilienses.

(Circa annum 1140.)

[MARTENE, *Theaur.*, I, 392, ex ms. Alnensis monasterii.]

Reverendo Patri summoque pontifici domino nostro INNOCENTIO, RAINARDUS Cistericii dictus abbas et ejusdem capituli generalis conventus, fructum orationis iuxta affectum devotionis.

Simplices simpliciter scribimus. Nam paterna viscera non sermone moventur, sed devotione. Sane quoties sanctitati vestræ scribimus, spiritus repletur gaudio, mens desiderio, sed quando mens quod intus affectat, sermo non æquat, fraudatur gaudium, sed crescit desiderium. Suscipe ergo, sancte Pater, servorum tuorum qualescunque litteras, qualemcunque sermonem, sed perfectam devotionem. Suscipe commune votum, communes orationes. Suscipe communes in unum omnium nostrum gratias, quod humilitatem nostræ parvitatæ apostolicæ celsitudinis dignatione et paterna salutatione per coabbatem nostrum S. Anastasii (196) Bernardum, Pater reverendissime, visitasti. Quando gaudio, quando zelo repleta est domus pauperum, ex quo facta est vox salutationis in auribus nostris. Unum quod ante conspectum apostolicæ majestatis cum reverentia et humilitate te deferimus. Queritur enim nobilis et antiquæ dignitatis Aduensis Ecclesiæ, de qua nunc miserabiliter se privatam esse deplorat. Questus est etiam in capitulo nostro nobilis ejusdem Ecclesiæ et venerabilis antistes Humbertus: adeo ut descendens ad humilitatem precis humiliaverit se in conspectu nostro adversus intolerabilem abbatis Virziliensis injuriam Aduensi Ecclesiæ. Sane cum manifestum sit Virziliacensem Ecclesiam Aduensi Ecclesiæ et episcopo de jure ecclesiastico per omnia hactenus fuisse subjectam, Pontius abbas cum gravi et generali ipsius terræ scandalo, non pro aliqua necessitate seu oppressione, sed sola subjectionis, ut dicitur, impatentia omnino se subtraxit. Ascendant itaque preces humilitatis nostræ ad aures vestræ mansuetudinis, ut hujusmodi querimoniis debita miseratione, prout decet paternitatem vestram, pacem congruam providentis. Est enim non mediocre scandalum in partibus nostris, tantam Ecclesiam antiquo jure privari, præsertim cum Aduensis Ecclesia retroactis temporibus inter Gallicanas Ecclesias tantæ dignitatis existit, ut etiam præ cæteris familiaritatis apostolicæ prærogativam videatur obtinuisse.

XIII.

Episcoporum provinciæ Remensis epistola ad Innocentium. — De damnatione Abælardi in concilio Senonensi.

(Anno 1140.)

[*Actes de la province ecclés. de Reims*, II, 224.]

Reverendissimo domino et charissimo Patri, Dei (196) Is scilicet qui vobis fuit Eugenius papa III.

A gratia summo pontifici INNOCENTIO, SAMSON Remorum archiepiscopus, JOSLENUM Suessionensis, GABRIELUS Catalaunensis, ALVISEUS Atrebatensis: voluntarium debite subjectionis obsequium.

Auribus occupatis ad plurima, sermonem facimus abbreviatum de prolixo negotio, pro eo maxime quia id ipsum diffusius ac plenius continetur in litteris domini Senonensis. Petrus Abælardus Christianæ fidei meritum evacuare nititur, dum totum quod Deus est, humana ratione arbitratur se posse comprehendere. Ascendit usque ad cælos, et descendit usque ad abyssos; nihil est quod lateat eum, sive in profundum inferni, sive in excelsum supra. Homo est magnus in oculis suis, de fide contra fidem disputans, ambulans in magnis, et mirabilibus super se, scrutator majestatis, hæresum fabricator. Jam dudum fecerat librum de sancta Trinitate, sed sub legato Romanæ Ecclesiæ igne examinatus est, quia inventa est in eo iniquitas. Maledictus qui reedificabit ruinas Jericho: surrexit a mortuis liber ille, et cum eo multorum hæreses quæ dormierant, surrexerunt, et apparuerunt multis. Jamjam extendit palmites suos usque ad mare, et usque ad Romam propagines ejus. Hæc gloriatio hominis illius: quod liber suus in curia Romana habet ubi caput suum reclinet, hinc confirmatus et confortatus est furor ejus.

Propterea cum in conspectu episcoporum super his argueret eum abbas Clarævallis, zelo fidei et justitiæ armatus, nec confessus est, nec negavit: sed a loco et iudice, quem ipse sibi elegerat, sine læsione, sine gravamine, ut suam prolongaret iniquitatem, sedem apostolicam appellavit. Episcopi autem qui propter hoc in unum confluxerant, vestræ reverentiæ deferentes, nihil in personam ejus egerunt, sed tantummodo capitula librorum ejus a sanctis Patribus condemnata, ne morbus serperet, medicinali necessitate abjudicaverunt. Quia vero homo ille multitudinem trahit post se, et populum qui sibi credit, habet, necesse est ut huic contagio celeri remedio occurratis.

. . . . Sero enim medicina paratur,

Cum mala per longas invaluerit moras.

Processimus in hoc negotio quousque ausi sumus, tuum est de cætero, beatissime Pater, providere ne in diebus tuis aliqua hæreticæ pravitate macula decor Ecclesiæ maculetur. Tibi commissa est sponsa Christi, amice Sponsi, tuum est tandem uni viro virginem castam exhibere Christo.

XIV.

Epistola Alberonis episcopi Viridunensis ad Innocentium papam. — De ecclesia S. Pauli Præmonstratensibus concessa.

(Anno 1142.)

[*Spicilegium d'Achery*, tom. XII, p. 320.]

Reverendissimo Patri et domino suo INNOCENTIO, universalis Ecclesiæ Dei gratia summo pontifici, ALBERO, Viridunensis Ecclesiæ minister indignus, sinceram cum humili obedientia dilectionem.

Gratia Dei et vestra per electionem Ecclesiæ vestræ, cum indignum merita mea me prædicarent, in episcopum consecravit, et post et prius quomodo in officio me militare deberem edocuit; inter quæ maxime in ordinatione ecclesiarum mihi commissarum iuvigilare persuasit. Ordinationi igitur illi, quia satis hic apud nos necessaria est, pro parvitate meâ invigilans, reperi quamdam ecclesiam hic juxta civitatem nostram sitam, quæ per incuriam et irreligionem paucorum monachorum ibi degentium ad tantam infamiam redacta fuerat, ut jam non domus Dei sed diceretur esse quoddam prostibulum: de qua quid egerim quam certissime potero paucis dicam. In ecclesia illa, in honore beati Pauli apostoli consecrata a prima positione, per tempora decem et novem episcoporum fuerunt prius clerici, sed per irreligiositatem et negligentiam illorum devenit ad tantam inopiam, ut quod prius multis satis erat, vix victni unius sacerdotis sufficere posset. Quidam autem prædecessor meus, Wilfridus nomine, amator religionis, clericis illis ex hoc expulsis, religiosos monachos in ea posuit, qui longo tempore in fervore religionis perseverantes, et bona Ecclesiæ dissipata restituerunt et insuper plurima acquisierunt, succedentes denique alii pedetentim ab illa religione declinare cœperunt, et sic declinando, bona Ecclesiæ luxuriose destruendo usque ad tempora nostra perseveraverunt. Ego dolens nimiam destructionem illius ecclesiæ, quia magni nominis a priscis temporibus exstiterat, abbatem illius loci prius solum solus, postea cum cæteris abbatibus et religiosis conveni, multa capitula, coram dignitate vestra nec nominanda, quæ de eo vere prædicabantur, ei proposui; et ut de his se et monachos suos corripere et in ecclesia sua antiquam religionem reformaret paterne admonui; promisit se facturum quidquid vellem causa Dei et nostra; sed quia:

Quo semel est imbuta recens, servabit odorem

Testa dia;

cum debuisset corrigere quod deliquerat, infamiam suam quotidie augmentabat: tandem post frequentes admonitiones vanas et inutiles, personæ Ecclesiæ nostræ et religiosi abbates in præsentia nostra convenerunt, monachos illos dedecus sui ordinis acclamaverunt, et ut illos expellerem et alios religiosos substituere expeterent; compulsus precibus illorum assiduâ, convocatis in capitulo religiosis viris abbatibus et clericis, illum incorrigibilem abbatem

A ad causam vocavi, et cum eo multa de sua mala conversatione causatus, confessus est quæ manifesta negare non potuit, scilicet se et Regulæ suæ formam contempsisse et multa illicita commisisse. Communiato itaque consilio religiosorum monui eum per obedientiam, ut ad ecclesiam Sancti Vitoni causa faciendæ pœnitentiæ inter religiosos transiret, et quia fructum in ecclesia cui præerat facere non poterat, fructificantes intrare permetteret; consentit, sed statim ipsa die ad vomitum rediens, quod promiserat facere recusavit: hæc ut audivimus, in castinum cum clericis et abbatibus et duobus etiam abbatibus de ordine Claravallensi, abbate Trum Fontium et de Caladia ad ecclesiam illam venimus, et quærentibus cur susceptam obedientiam non implevisset, respondit quod claustrum suum non exiret nisi per iudicium. Tunc abbates et clerici admirantes tantam impudentiam illius, quod post susceptam obedientiam iudicium quæreret, quidam illorum, abbas scilicet Sancti Vitoni, sententiam B. Gregorii de prævaricatoribus abbatibus protulit in medium, qua lecta, dictum est mihi ab omnibus ut etiam si nollet in ecclesia recluderem, et ecclesiæ diu desolatæ consulerem; quo recluso sic, paucisque monachis qui secum male vivebant inter religiosos collocatis, monachos qui statum pristinum ecclesiæ reformarent, non tantum a nostris vel vicinis, verum etiam a Cluniacensi Ecclesia per nostras, per domini archiepiscopi Trevirensis; verum etiam per domini regis litteras requisivi studiose, quos cum habere non possem, pauperes Christi Ecclesiæ Præmonstratæ secundum regulam B. Augustini laudabiliter viventes in ea posui. Inde commoti monachi non religiosi, sed qui in simili re timent parti suæ contrarios, fremunt quotidie, non tam de expulsionem prædicti abbatis cuius vitam plane et ipsi detestantur, quam de mutatione tituli conquerentes. In hoc autem maledicunt; hoc enim titulum non mutamus, sed in forma primæ positionis reposuimus. Insuper accedit ad hoc quod abbas loci illius vicarius est episcopi, quod officium magis convenit ordini clericorum quam monachorum. Supplici igitur devotione majestatem vestram deprecamur, ut factum nostrum quod ab universis, exceptis huiusmodi monachis, laudatur, manus vestre auctoritatis confirmare dignetur. Valeat vita vestra ad honorem sanctæ Ecclesiæ longo tempore.

Epistolas S. Bernardi et Petri Venerabilis ad Innocentium vide inter utriusque Opera.